అవతారాలు

రంగారామ్ ఎన్నో ఫిలుముల్లో నటించాడు. ఎందరో డైరెక్టర్లూ ప్రొడ్యూసర్లూ అతనికి తెలుసు. వాళ్లందరికీ తలకాయలున్నా, అవి సరుకు లేని ఉత్తి సొరకాయలే అని అతని అభిప్రాయం.

అతని తెలివి వల్లనో, వాళ్ళ తెలివితక్కువవల్లనో అతనికి ప్రతీ ఫిలుములోనూ ఆదాయపుపన్ను చెల్లించవలసినంత పెద్ద మొత్తాలే ముట్టేయి. సొమ్ము చేరుతున్న కొద్దీ సొంతంగా ఫిల్ములు తియ్యాలనీ, 'ఆదర్శ దర్శకుడు' అనిపించుకోవాలనీ ఆసక్తి కలిగింది.

తెలుగు తమిళాల్లో ఇంతవరకు ఎవడూ తలపెట్టని థీముతో ఫిలుము తియ్యాలనిపించిం దతనికి. పల్లెటూరి బైతుల్ని మాత్రం ఆకర్షించే అసభ్యపు చెత్తాకారి ఫిలుములకుమల్లేగాక చదువూ సంస్కృతీ ఉన్నవాళ్లచే 'శబాష్' అనిపించుకోతగ్గ కథ తీసుకోవాలని ఆలోచించాడు. ఆలోచించి ఆలోచించి, ఏమీ పాలుపోక నిద్రపోయేసరికి కలలో అతగానికి కాంతిపుంజ మొకటి కనపడింది. అది క్రమంగా ఒక ప్రశాంతమైన ముఖంగా మారింది. ఆ ముఖం అతనితో మాట్లాడితే ఏం చెప్పి ఉండేదోగాని, అతనికి మెలకువ వచ్చేసింది. సాయిబాబాదై యుంటుందా? కాదు; ఐనా సాయిబాబా ఫిలుము ఎవరో మొదలెట్టారు. రమణమహర్షా? ఊహూ, హరనాథబాబా యేమో? ఎంతమాత్రం కాదు. మరెవరు?

అతడున్న వీధికి పుదుచ్చేరి బొమ్మలు అమ్మకాని కొచ్చాయి. అమ్మవచ్చినవాడు గంప దింపేసరికి అందులో రంగారామ్‌కి బుద్ధవిగ్రహం ఒకటి కనపడింది. తక్షణమే అతడు తన కలలో కనపడ్డది బుద్ధుడే అని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఆ నెలాఖరుకు వెలువడ్డ సినిమా పత్రికలలో, రంగారామ్ అనే ఆయన బుద్ధభగవానుడి చరిత్ర ఫిలుముగా తీయదలచినట్లు ప్రకటించబడింది.

బుద్ధుణ్ణి పోలిన నటుడు ఎవరైనా ఉంటే, ఇంటర్వ్యూకి రావలసిందనికూడా ఆ ప్రకటనలో ఉంది.

రంగారామ్‌కు తక్కిన తారాగణమంతా సంకల్పమాత్రంలో సమ కూరిందేగాని కథానాయకుడే ఎక్కడా కనపడలేదు. 'ఏమిటి గత్యంతరం?' అని అతడు దిగాలుపడి చూస్తోంటే, ఆ బుద్ధ భగవానుడే పంపించినట్లుగా అతనివద్దకొక మనిషి వచ్చాడు. వాడంతట వాడు రాలేదు; ఎవరో తీసు కొచ్చారు.

రంగారామ్ సంతోషించి, "మీ రేటు ఎంత?" అని అడిగాడు. ఆ 'బుద్ధుడు' ఏదో చెప్పబోతూంటే మధ్యవచ్చిన ప్రబుద్ధుడు వాణ్ణి మాట్లాడనివ్వక అడ్డుతగిలి, 'రంగారామ్‌గారూ, మీకు తెలియనిదేముంది గనక? మరొకచోట పుచ్చుకుంటూన్న రేటు ప్రకారం మీరు ఇప్పించండి!' అనేశాడు.

రంగారామ్, మీరు చెప్పింది న్యాయమే అనుకోండి. కాని ఈయ నెవరో ఇంకా ఫీల్డులో కొత్తగదా?' అన్నాడు.

"దానికేంలెండి. మీ చేతిలో నలిగితే మూడునిముషాలలో మల్లో కాల్లోనూ మించిన నటుడౌతాడు." అన్నాడు, ఆ స్తోత్రం రంగారామ్‌కు గిలిగింతపెట్టింది. ఐతేం, డబ్బు విషయంలో కొంచెం జాగ్రతగా ఉండాలి. ఫిలుం తీయ్యటం సామాన్యమా? తన సొమ్ము అంతా నటుల జీతాలకే పెట్టేసే తక్కిన ఖర్చుల మాటేమిటి? "అయ్యా. నేను కళాభిరుచితో తీస్తున్నానీ ఫిలుము. తారాగణం, పనివాళ్లూ నాతో సహకారంచేసి, ఏదో కొద్ది జీతాలతో తృప్తిపడాలి. తర్వాత లాభాలొస్తే చూసుకోవచ్చు. ప్రస్తుతం ఈయనకి నెలకు వెయ్యిరూపాయిలిస్తాను." అన్నాడు.

ప్రబుద్ధుడు ఏదో అనబోయాడుగాని 'బుద్ధుడు' వప్పేసుకున్నాడు. మధ్యవర్తికి కోపంవచ్చింది వచ్చినట్లు రంగారామ్‌కూడా గ్రహించాడు. "ఈ వేడి చల్లారకుండా 'బుద్ధిడి'చేత కాంట్రాక్టు సంతకం చేయించి పుచ్చుగోడం మంచిది. లేకపోతే ఈ మధ్యవాడు చెడగొడతాడు" అని తోచి, వెంటనే సంతకం పెట్టించాడు.

ఆ 'బుద్ధుడూ', 'ప్రబుద్ధుడూ' 'మళ్లీ దర్శనం చేస్తాము'ని చెప్పి సెలవుతీసుకొని వెళ్ళిపోవటంతోనే, రంగారామ్ కంట్రాక్టుమీద ఉన్న

చేవ్రాలు యథాలాభంగా చూశాడు. "సుబ్బారాయుడు వ్రాలు" అని ఉంది. సంతకంలో 'రా' లోపించిందని తెలియటంతోనే, 'అయ్యో, ఈ సుబ్బరాయుడు అంతగా చదువుకున్నవాడులా కనపట్టంలేదు తను నటించబోయే భగవానుని జీవితచరిత్ర ఇతడు ఘస్టుఫారం హిస్టరీలోనైనా చదివుండడు' అనీ తెల్లమై ఆతగాడి గుండె గతుక్కుమంది. మధ్యవర్తి లేకుండా చూసి, అతను 'బుద్ధుణ్ణి' కలుసుకున్నాడు. సుబ్బారాయిను తన గతం అంతా మర్మం లేకుండా చెప్పాడు. "అయ్యా, నేను చదువుకున్న వాణ్ణి కాదు. ఏలూరు హేమావతి మేళంలో ఫిడేలు వాయించి పొట్టపోసుకునే వాణ్ణి. హేమావతిని సినిమావాళ్ళు తన్నుకుపోవటంతోనే ఆ మేళం చెదిరిపోయి, ముఖ్యంగా నేను ఇబ్బందిలో పడిపోయాను. 'నాగతేంకాను? అంటూ హేమావతికి జాబు వ్రాయించాను. "ఫిలుముల్లోకూడా ఫిడేలు వాయించేవాళ్లు కావలసిఉంటారు. ఇక్కడకు రా" అని జవాబు వ్రాయించింది. నా వాయిద్యం ఇక్కడ ఎవళ్లకీ వచ్చలేదు. 'రైలు టిక్కెట్టుకి హేమావతినే యాచించి తిరుగుదారి పడదాం' అనుకుంటూంటే, రోడ్డుమీద ఎవరో ఒకాయన నాకు ఎదురై ఎగాదిగా పరికించటం మొదలెట్టాడు. 'ఏమిటి బాబూ? అలా చూస్తున్నారు?' అని నేను అడిగేసరికి, 'నువ్వు సినిమాలో యాక్టు చేద్దువుగాని, నాతోరా, అంటూ మీ వద్దకు తీసుకొచ్చాడు... మీరు ఇస్తానన్న జీతానికి నేను ఒప్పుకున్నందుకు నన్ను చాలా మెచ్చుకున్నాడు. ప్రతీనెలా ఈ వెయ్యి రూపాయిల్లోనూ నేను వాడికి కొంత ఇవ్వవలసుంటుందట! నిజమేనా బాబూ?" అన్నాడు. 'సుబ్బారాయుడు'

'ఆదర్శ దర్శకుడు' గంగారామ్‌కి ఏం చెయ్యాలో తోచిందిగాదు. జ్ఞానదేవుడైన బుద్ధభగవానుని భూమికను ఈ అజ్ఞాననిధికా ఇవ్వటం? కాని గత్యంతరం యేమిటి? వీణ్ణి కాస్తా జారవిడిస్తే అలాంటి ముఖం మళ్ళా దొరకదు. కవిగారితో చెప్పి, ఇతగాడికి సాధ్యమైనంతవరకూ డైలాగులు లేకుండాచేస్తే సరి! కాని కథానాయకుడాయె! నోరు విప్పనివ్వకుండా ముఖం చూపించి ఊరుకోడానికి వీలా? ఏదో తంటాలు పడాలి! ఆదర్శంగా ఫిలుము తీద్దామనుకుంటే గొప్ప చిక్కే వచ్చింది! ప్రథమ కబళం లోనే మక్షికాపాతం!...ఐతేం, ఒకందుకు తృప్తిగాఉంది గంగారామ్‌కి. సుబ్బారాయుడు బుద్ధుడికిమల్లేనే కనపట్టమే కాకుండా, బుద్ధుడికి మల్లేనే మర్మం ఆడంబరంలేని మనిషి. ఉన్న దున్నట్టుగా చెప్పేశాడు. సాత్వికుడు

ఎక్కడి కక్కడికే తృప్తిపడాలి మరి: అన్ని గుణాలూ ఒక మనిషిలో పట్టమంటే పడతాయా?

కాని సుబ్బారాయుడికి తర్ఫీజు ఇవ్వటంలో రంగారామ్ యేమి శ్రమపడవలసిన అవసరం లేకపోయింది. ఏమంటే అసలు తర్ఫీజు ఇవ్వటం దాకా రానేలేదు. రంగారామ్‌కి ఆర్థికంగా సహాయం చేస్తానని ఆవేళ వాక్సహాయం చేసిన వాళ్ళొక్కొక్కరూ ఈ ఆదర్శ దర్శకుడు తమర్ని తుదకు ఏ గోతిలో దింపుతాడో అన్న అనుమానంతో తమ రూపాయిల సంచుల్ని బయటకు తియ్యలేదు. రంగారామ్ సొంతసొమ్ము తారాగణం, ప్రముఖ గణాల మొదటి నెల జీతాలకి సరిపోయింది. అతగాడు ధనాన్వేషణలో నిమగ్నుడై, రైలు ప్రయాణాలు చేస్తుంటే వాళ్ళందరూ ఎవరి దారివాళ్ళు చూసుకోటం మొదలెట్టారు.

మరో అలజడికూడా బయల్దేరింది. భారతదేశంలో కాదు; సింహళంలో. అక్కడివాళ్ళకెలా ఉప్పు అందుతుందో గాని 'తమ' బుద్ధభగవానుని చరిత్రను ఇండియాలో ఫిలుము తీస్తున్నారని తెలిసింది. ఫిలుము తీస్తే తమ మతం అపవిత్రం ఐపోతుందని వారు మహజర్లు పంపారు. దానితో కవిగారికి కూడా ఆశవదిలిపోయి, 'బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి' అనటం మానేశారు. ఎవరో "పేదరాసి పెద్దమ్మ" శరణుజొచ్చాడు.

సుబ్బారాయుడు ఏమైనదీ తెలీదు. అతగాణ్ణి రంగారామ్ వద్దకు మొదట తీసుకు వెళ్ళిన ఆ మధ్యవర్తి మాత్రం అతడికోసం కొన్నాళ్ళు వృథాగా వెతికాడు.

ఒక పుష్కరం గడిచింది. రంగారామ్ ఏ ఫిలుమూ తియ్యలేకపోయినా అనుభవం మాత్రం పుష్కలంగా గడించాడు. 'చింత చచ్చినా పులుపు చావద'న్నట్లు ఫిలుం తియ్యాలన్న సరదా అలాగే ఉండిపోయిందతనిలో. తనచేత ఫిల్మ్ తీయించమని, వెళ్ళి వెంకునాయుణ్ణి ఆశ్రయించాడు.

"తీయిస్తానుగాని, బుద్ధుడూ. గిద్ధుడూ అంటే భత్యాలు కిట్టవు! డాన్సులూ, హాస్యం. ఎక్కువగా పెట్టి తియ్యాలి! మడిగట్టుక్కూర్చోకుండా పచ్చిపచ్చిగా, దోరదోరగా శృంగారం పెట్టాలి! ప్రథమం ఒక బలీ, ఒకరో

ఇద్దరో విలన్లు ఉండాలి, కథా విషాదంగాఉంటే సుఖంగా అంతమవాలి. ఏదో సందర్భంలో మహాత్మగాంధీ సిద్ధాంతాలు తీసుకురావాలి !" అన్నాడు వెంకునాయుడు.

'అలాగే' నని రంగరామ్ తారగణాన్ని సేకరించటం మొదలెట్టాడు. ఇదివరకు కథ తయారుచేయించి, పిమ్మట నటీనటులకోసం వెతికేడు.

"మొదట తారలను చూడు 'బుక్' ఐనవాళ్లే సామర్థ్యాలనుబట్టి కథ అల్లవచ్చు. హీరోయిను పాత్రకు మా విద్యుల్లత ఉంది. తక్కినవిలనూ వగైరాలను చూడు" అన్నాడు వెంకునాయుడు. 'సరే' అని రంగారామ్ యాక్టర్లను ఇంటర్వ్యూకి పిలిపించాడు.

ఇంటర్వ్యూకి వచ్చిన విలనులందరిలోకి ఒకడి ముఖమే రంగరామ్‌కి నచ్చింది, "మిస్టర్, మిమ్మల్ని 'బుక్' చేస్తున్నాను. నెలకు ఐదువందలు జీతానికి వప్పుదలైతే ఇప్పుడే కంట్రాక్టు సంతకం పెట్టవచ్చు" అన్నాడు.

ఆ 'విలను' "సంతకానికేం పెడతాను, కాని నాదొక్క మనవి" అన్నాడు.

"ఏమిటి ?"

"నా రేటు సగానికి సగం తగ్గించేశారు !"

"అంటే ?"

"పన్నెండు సంవత్సరాల క్రితం మీరే నన్ను బుద్ధుడిపాత్ర నటించటానికి వెయ్యిరూపాయల చొప్పున బుక్ చేసుకున్నారు."

రంగారామ్ నిర్ఘాంతపోయాడు. "ఆ సుబ్బారాయుడివేనా నువ్వు?"

"ఔను సార్."

"నేను నమ్మలేకుండా వున్నాను! అనాటి నీ ముఖం ఇంకా నా కళ్లకు కట్టినట్లుంది. అది ప్రశాంతమైన ముఖం. ఆ చూపుతీరే వేరు. ఆ విగ్రహమే వేరు. చూసినప్పుడే 'నీకు ప్రణమిల్లాలి' అనిపించేటట్లుండేది. ఇప్పుడో నిన్ను పోల్చుకోటానికే వీలులేకపోతోంది. ఈ నల్లబడిపోయిన ముఖం, ఈ లోతు కళ్ళూ......"

సుబ్బారాయుడు నవ్వాడు. "డైరెక్టరుగారూ, మీకు సందేహం అక్కర్లేదు. నేనే అతణ్ణి. అవతారం మారిపోయిందంతే. అప్పుడు బుద్ధావ

తారం. ఇప్పుడు గర్ధావతారమున్నూ...చాలా కథ ఉంటేలెండి. సావకాశంగా మరొకమాటు చెబుతాను. మీరు అప్పుడు ఇచ్చిన ఆ వెయ్యిరూపాయిలనూ పసిగట్టి, బెల్లంమిఠాయిమీద మూగే ఈగలమల్లే నా చుట్టూ స్నేహకోటి చేరింది. త్రాగుడు, జూదం, ఇంకొకటి— ఇలాంటి విద్యలన్నీ నేర్పటంలో నా కొక్కొక్కడూ ఆచార్యత్వం వహించి, గురుదక్షిణక్రింద ఆ సొమ్ము ఖర్చుచేయించారు. మళ్ళీ నెలజీతం వస్తోందికదా అనుకునేసరికి ఆ ఆశలేకుండా ఏంజరిగిందో మీకే తెలుసు. ఆ తరవాత, సొమ్ముకోసం నేనెన్నిపాట్లుపడ్డదీ ఆ భగవంతుడికి తెలుసు అన్నీ కాకపోయినా కొన్ని పాట్లు పోలీసువాళ్ళకి తెలుసు. చాలాసార్లు తప్పించుకుంటూ వచ్చానుగాని కాలం ఎప్పుడూ ఒకేలాగ వెళుతుందా? ఒకమాటు పట్టుబడ్డాను. జైలు జీవితం గడిపాను. పాత అఫెండరుగా వాళ్ల లిస్టులో చేరిపోయినాను. నా నేరాలమాట అటుంచి, ఎవరు నేరంచేసినా పోలీసులదృష్టి నామీదే పడుతోంది. కనుక ఇంక బుద్ధిమంతుణ్ణవక తప్పదు. ఏందారి అని ఆలోచిస్తోంటే మీ ప్రకటన పడింది. ఇదివరకు బుద్ధిపాట్లు నటించవలసిన సందర్భంలో మీకు ఎటువంటి శ్రమ ఇచ్చేవాణ్ణో చెప్పలేనుగాని, ఇప్పుడు మీరు నాకు ఇవ్వబోయే విలను పాత్రలోమట్టుకు యే శ్రమా ఇవ్వనని ఘంటాపథంగా చెప్పగలను! ఏ సన్నివేశమైనా అవలీలగా అర్థంచేసుకుని, చూసేవాళ్ల రక్తం గడ్డకట్టుకుపోయేటట్లు నిర్వహిస్తాను...చెప్పవచ్చేదేమిటంటే, నాకు ఇప్పుడు కూడా ఆ వెయ్యిరూపాయల చొప్పున ఇప్పించండి.”

“మిస్టర్ సుబ్బారాయుడూ, వెంకునాయుడుగారితో సంప్రదిస్తేగాని చెప్పలేను. ఐదు వందలకే నాకు అధికారం ఉంది.”

“వారితో మాట్లాడే చెయ్యండి. రేపు మళ్ళీవచ్చి తమ దర్శనం చేస్తాను” అని, సుబ్బరాయుడు లేచాడు. ఒకటి రెండు అడుగులు వేసి, తిరిగొచ్చి రంగారామ్‌తో, “ప్రస్తుతం కొంచెం ఇబ్బందిలో ఉన్నాను, ఒక్క టెన్‌రూపీస్ ఇవ్వండి, లెక్కల్లో మినహాయించుకుందురుగాని” అని, పుచ్చుకుని వెళ్లిపోయాడు.